

Scientometrics, science of science, evaluative bibliometrics, or science evaluation and assessment? Which one?

Abdolreza Noroozi Chakoli

Editor-in-Chief of Scientometrics Research Journal: Scientific Bi-Quarterly of Shahed University, And Associate Professor, Department of Information Science and Knowledge Studies, Shahed University.

Email: Noroozi@shahed.ac.ir

Since Scientometrics has come to the scene of academic circles, the pundits have always had dispute for selecting an appropriate title for the academic field. So the use of various names, especially in the first two decades of the emergence of this field, has aroused the curiosity of any scholar. However, studies suggest that these disagreements are based on the importance of picking the most suitable title that can perfectly describe and introduce scientific functions to the scientific society; rather than its view in this field or due to the differences of the concept that the pioneers of this field might consider. what these divergences reflect are the importance of picking the most suitable title that can perfectly describe and introduce scientific functions .Therefore, the important point to consider is that the dispute took place due to the name selection is not because of the differences in attitudes, but it is because of the key role that an specific title can play in promoting scientific functions. In this regard, the fundamental scientific evidence shows that the functions did not differ even among the founders and scholars who called it by some different names, and all of them acknowledge that it acts as the backbone of policy, science and technology planning. As far as considering this purpose as the streamline of investigations and activities, the victory is quite possible to be achieved.

Due to all these facts, the title of the field has no application but the promotion of the functions. Thus, it can be understood that the main functions of a filed are not determined solely by their titles but by the talents, abilities, creativities and the services on the side of the scholars and experts of the field. In my own perspective, the title of a filed is determined by issues relevant to the time issues and the existing factors based on the degree of attraction and impression based on the audiences accept it or not. That is why the term “Scientometrics” could primarily find its way to the scientific fields more than the terms “science of science” and “evaluative bibliometrics”. What mainly matters today is not what to call Scientometrics? “Science of science” or “evaluative bibliometrics”?

Scientometrics, science of science, evaluative bibliometrics evaluation ...

What has gained the most significance nowadays is how to take steps for being effective in promoting the relevant functions with the main purposes of Scientometrics. Or in other words, how is it possible to be effective on the way to developing related functions in Scientometrics' main goals, which are to present a beneficial and evaluative analysis of science, technology, and innovation for supporting policymakers and planners? And to what extent are we involved in this process?

علم‌سنجی، علم علم، کتاب‌سنجی ارزیابانه، یا سنجش و ارزیابی علم؟ کدام یک؟

عبدالرضا نوروزی چاکلی

سردبیر پژوهش‌نامه علم‌سنجی، دوفصلنامه علمی- پژوهشی دانشگاه شاهد و دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شاهد.

Email: Noroozi@shahed.ac.ir

صفحه ۲-۱

از زمانی که علم‌سنجی در محافل علمی و دانشگاهی پا به عرصه وجود گذاشت، همواره نام این حوزه دانشگاهی در میان برخی از صاحب‌نظران محل اختلاف بوده، بطوری که استفاده از نام‌های گوناگون، بویژه در دو دهه نخست ظهور این حوزه، کنجکاوی هر پژوهشگری را برمی‌انگیزاند. با وجود این، مطالعات حاکی از آن است که این اختلاف نظرها بیش از آن که در نحوه نگاه به کارکردهای این حوزه ریشه داشته باشد و به عبارتی بیش از آن که به دلیل تفاوت در مفهومی باشد که ممکن است بنیانگذاران و بزرگان این حوزه برای کارکردهای آن قائل بودند، به تفاوت در دیدگاه‌های آن‌ها در این زمینه که کدام یک از این نام‌ها می‌تواند برای بیان و معرفی کارکردهای علم‌سنجی به جامعه علمی، نسبت به دیگری مؤثرتر عمل کند بازمی‌گردد. بنابراین، نکته مهم و قابل تأمل این است که این تفاوت در بکارگیری نام‌ها، نه بخاطر تفاوت در نگرش به کارکردهای این حوزه، بلکه به دلیل نقشی است که نام یک حوزه می‌تواند در ترویج کارکردهای آن برعهده داشته باشد؛ چرا که مطالعه مستندات علمی بنیادی این حوزه نشان می‌دهد که کارکردهای این حوزه حتی در نزد بنیانگذاران و صاحب‌نظرانی که آن را با نام‌های بعضاً متفاوت خطاب می‌کردند نیز تفاوتی نمی‌کرد و همگی آنها بر این نکته مهم اذعان داشته و دارند که این حوزه به عنوان حوزه پشتیبان سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی علم، فناوری و نوآوری عمل می‌کند و مادامی که این هدف را به عنوان محور اصلی فعالیت‌ها و مطالعات خود در نظر بگیرد، خواهد توانست به سرمنزل مقصود برسد.

با وجود این واقعیت‌ها، باید پذیرفت که نام یک حوزه، بجز وظیفه ترویجی قادر نیست نقشی دیگر در زمینه معرفی رشته ایفا کند. از این بیان می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که کارکردهای اصلی یک رشته بر اساس نام آن رشته تعیین و تدوین نمی‌شوند، بلکه بر مبنای مهارت‌ها، توانمندی‌ها، خلاقیت‌ها و خدماتی تعیین می‌شود که توسط متخصصان و دانش‌آموختگان آن رشته قابل عرضه است. از نظر من، نام یک حوزه چیزی است که بنا به اقتضای زمان و با توجه به بسترهای موجود بر مبنای میزان جذابیت و تأثیرگذاری ضمنی آن بر اساس پذیرش مخاطبان و ذی‌نفعان آن تعیین می‌شود و به همین خاطر هم هست که واژه "علم‌سنجی" از ابتدا توانست بیش از واژه‌های باسابقه‌تری نظیر "علم‌علم" و "کتاب‌سنجی ارزیابانه"، در محافل علمی این حوزه

علم‌سنجی، علم‌علم، کتاب‌سنجی ارزیابانه، یا سنجش و ارزیابی علم؟ کدام‌یک؟

جا باز کند. در عین حال، مسئله‌ای که امروزه اهمیت دارد این نیست که علم‌سنجی را به چه نامی خطاب کنیم؛ این که آن را علم‌علم بنامیم، یا کتاب‌سنجی ارزیابانه، یا سنجش و ارزیابی علم؟ بلکه مسئله‌ای که امروز بیش از همیشه اهمیت دارد این است که چگونه می‌توان در راستای توسعه کارکردهای مرتبط با اهداف اصلی علم‌سنجی که همانا ارائه تحلیل‌هایی مفید و ارزیابانه از علم، فناوری و نوآوری برای پشتیبانی از سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان این عرصه است، گام‌های مؤثری برداشت؟ و سهم هر کدام از ما در این زمینه به چه میزان بوده است؟